

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH

***Środkowoeuropejskie debaty o rozszerzeniu
UE o Turcję i Ukrainę***

Piotr Kaźmierkiewicz

5 grudnia 2005

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH

Nowi członkowie bardziej gotowi poprzeć dalsze rozszerzenie

	Za dalszym rozszerzeniem	Za wstąpieniem Turcji	Za wstąpieniem Ukrainy
UE-25	50	35	45
UE-15	45	32	41
Nowi członkowie	72	36	66

Źródło: Eurostat 63 (lipiec 2005)

Skąd rozdźwięk między ‘starą’ a ‘nową’ Unią w kwestii rozszerzenia?

- Świeża pamięć własnego rozszerzenia
 - ‘Umów należy dotrzymywać’
 - Żądanie równego traktowania wszystkich kandydatów spełniających warunki
 - Pozytywna ocena bilansu rozszerzenia
- Aktywna polityka wobec sąsiadów
 - Rozszerzenie kontynuacją krajowej polityki zagranicznej
 - Korzyści z rozszerzenia strefy standardów UE w regionie
 - Dalszy ciąg ‘jednoczenia kontynentu’ (Bałkany, Ukraina)

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH

Pojawiają się różnice w poparciu dla poszczególnych kandydatów

	Turcja		Ukraina	
	Za	Przeciw	Za	Przeciw
Czechy	37	51	46	45
Polska	54	31	76	15
Słowenia	53	40	68	25
Węgry	51	38	49	40

Źródło: Eurostat 63 (lipiec 2005)

Wspólne cechy podejścia do rozszerzenia wśród nowych krajów

- Preferencje dla pewnych krajów
 - Stałe poparcie artykułowane już przed akcesją, motywowane względami interesu narodowego bądź stabilizacją regionu (Polska wobec Ukrainy, Węgry wobec Rumunii czy Serbii, Słowenia wobec Chorwacji)
- Wyważone podejście do akcesji innych kandydatów
 - Brak wcześniejszej aktywności i stanowiska
 - Podkreślanie kontekstu europejskiego (znaczenie większych krajów członkowskich)

Różne preferencje geograficzne

- Chorwacja wspólnym kandydatem nowych krajów
 - Wspólnota wartości z krajami Europy Środkowej
 - Pozytywne skojarzenia społeczne (wakacje!)
- Polska zainteresowana Ukrainą i WNP
- Inne kraje skupione na Bałkanach

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH

Nowi członkowie UE i ich pozaunijni sąsiedzi

- Czechy bez sąsiadów pozaunijnych
- Polska graniczy z Ukrainą, Białorusią i Rosją
- Węgry sąsiadem Chorwacji, Serbii oraz Ukrainy
- Słowenia sąsiaduje z Chorwacją

Strategie nowych krajów I: Polska

- **Wprowadzić Ukrainę na ścieżkę członkostwa**
 - podkreślanie atrybutów Ukrainy: europejskości, demokratyzacji, aktywności społecznej
 - dobre stosunki dwustronne jako model
 - własne doświadczenia: Polska jako pośrednik i adwokat (bezpieczeństwo, społeczeństwo obywatelskie, integracja europejska)
- **W drugim szeregu w kwestii Turcji**
 - Turcji nie można powiedzieć nie (wiarygodność Unii, kluczowy partner w NATO, pozytywne doświadczenia historyczne)

Strategie nowych krajów II: Mniejsze kraje (Czechy, Węgry, Słowenia)

- **Kontynuować proces rozszerzenia w granicach obecnego konsensusu**
 - członkostwo jako docelowy etap stabilizacji Bałkanów
 - mniejsze kraje Europy południowo-wschodniej nie naruszają równowagi wewnątrzunijnej
- **Turcja/Ukraina: ‘poczekamy zobaczymy’**
 - równowaga między rozszerzeniem a pogłębieniem
 - potrzeba uznania obaw społeczeństw UE- 15 (Austria, Niemcy, Francja)
 - unikanie konfliktów z dużymi partnerami (również Rosja)

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH

Środkowoeuropejskie debaty: podwójna perspektywa

- **Zgoda co do integracji sąsiadów**
 - względy geopolityczne (Ukraina dla Polski, Bałkany dla reszty)
 - kluczowe znaczenie zaufania i bliskości (w Polsce: stopniowa akceptacja Ukraińców, spadek zaufania do Rosji; w pozostałych krajach: 'Pomarańczowa Rewolucja' bilansuje negatywny obraz 'maffii ukraińskiej')
- **Wtórny dyskurs o Turcji**
 - przyjmowanie perspektywy Brukseli, Berlina czy Wiednia
 - Turcja jako przeszkoda/pomoc w osiągnięciu wizji Europy
 - ponadnarodowe koalicje partyjne oraz organizacji praw człowieka

Stan debat w czterech krajach

- Czechy: upolitycznienie i moralny niepokój o Turcji, migracja i bezpieczeństwo o Ukrainie
- Słowenia i Węgry: debaty eksperckie i dylematy moralne lecz bez politycznych podziałów o Turcji, za wcześnie na dyskusję o Ukrainie
- Polska: zgoda ekspertów i niemal wszystkich polityków na członkostwo Ukrainy, okazjonalne wypowiedzi i wahania co do statusu Turcji

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH

Poparcie dla rozszerzenia spadło w Polsce w ostatnich miesiącach

Poparcie Polaków dla członkostwa	III 2005	XI 2005	Spadek o
Maroka	42	35	7
Rosji	46	34	12
Turcji	55	44	11
Ukrainy	77	64	13

Źródło: TNS Sofres marzec, listopad 2005

Niedostatki dotychczasowych debat

- Perspektywa członkostwa zakładnikiem kryzysu wewnątrzunijnego ('zły klimat dla rozszerzenia')
- Przyjmowanie obaw starych krajów UE za własne (np. w dziedzinie imigracji)
- Ograniczony dostęp do punktu widzenia strony tureckiej oraz do informacji o ewolucji sytuacji wewnętrznej (brak korespondentów)

Scenariusze rozwoju debat

- **Przyjęcie perspektywy 'starych' krajów**
 - Obawa przed naruszeniem 'status quo' (budżet, parytet głosów)
 - Potrzeba budowy koalicji z dużymi krajami
 - 'Zapożyczenie' postaw społeczeństw Europy zachodniej jako instrumentu rozwiązania przyszłych wyzwań (np. imigracji)
- **Strategiczny wybór Ukrainy kosztem Turcji**
 - Program minimum dla Turcji
 - Wprowadzenie Ukrainy na ścieżkę członkostwa
- **'Drobne kroki' bez wyraźnej perspektywy końcowej**
 - Stopniowe, powolne rozszerzenie w kierunku południowowschodnim
 - Komisja jako inicjator działań technicznych w interesie całej UE

Co można zrobić?

- Przedstawić kwestię członkostwa w kategoriach własnych doświadczeń akcesyjnych
- Stworzyć paletę możliwych scenariuszy wpływu akcesji nowych krajów na obecnych członków (budżet, migracja, siła decyzyjna)
- Konfrontować postrzeganie problemu w krajach starej Unii z perspektywą tur./ukr. (prezentować wpływ debat w UE na opinie w tych krajach)